

Антикорупційна безпека працівника органів внутрішніх справ

Братель Сергій Григорович, кандидат юридичних наук, доцент, начальник кафедри адміністративної діяльності (Національна академія внутрішніх справ)

Таке поняття можна визначити, як один з аспектів антикримінальної безпеки особистості і одну з проблем, яку належить вирішувати в ході реформування органів внутрішніх справ. Цю проблему, як правило, розглядають по відношенню до особистості, суспільства і держави, безпеку яких повинні забезпечувати органи внутрішніх справ.

Працівник ОВС такий же, як інші громадяни, чий життя, здоров'я, права і свободи він покликаний захищати. Відповідно і його нематеріальні блага, права і свободи підлягають захисту. В принципі життя, здоров'я працівника ОВС більшою мірою схильні до ризику, або можливості злочинного посягання. Крім того, його діяльність - це реалізація владної (правозастосовної) функції держави. Проблема антикримінальної безпеки працівника ОВС сьогодні набуває особливої гостроти. Справа тут зовсім не в тому, що злочинність сильніше міліції в матеріально-технічному плані, її озброєності, підтримці населення тощо. Злочинність чинить опір міліції іншою, сучасною і більш надійною зброєю, ім'я якому корупція. Так, за даними дослідників проблем економічної безпеки, організовані злочинні структури виділяють на підкуп працівників правоохоронних органів майже половину своїх доходів. Тема антикорупційної безпеки працівника ОВС більш ніж актуальна. Що стосується самого поняття «антикорупційна безпека», то це відносно нова наукова категорія, що розробляється переважно в «руслі» правової теорії заходів безпеки. Поняття антикорупційної безпеки стосовно працівника органів внутрішніх справ можна було б застосувати як «стан захищеності життєво важливих інтересів особистості працівника органів внутрішніх справ від корупційної діяльності». Але, по-перше, в такому визначенні захищеність адресована тільки життєво важливим інтересам, або сукупності потреб особистості, задоволення яких забезпечує її нормальне існування і розвиток. По-друге, захист цих інтересів передбачає спрямованість на корупціогенну діяльність. До речі, дане поняття на сьогоднішній день відсутнє. Важливо зауважити, що діяльність як заняття, праця, як процес активної спрямованості суб'єктивна який-небудь об'єкт виникає і здійснюється не сама по собі, а в процесі взаємодії, тому діяльність завжди має функціональний характер. Але існують інші корупційні загрози для особистості, наприклад, в самій корупціогенній посаді працівника органів внутрішніх справ, в корупційності середовища, в якому працівник ОВС здійснює свою діяльність. Тобто мова повинна йти про зовнішні корупційні загрози, які до того ж мають як безпосередній, так і опосередкований характер. Нарешті, захищеність передбачає виключення корупційно небезпечного (кримінального) впливу, який може виходити з самої особистості працівника ОВС. Вважаємо більш коректним визначити

дане поняття аналогічно кримінологічному поняттю антикримінальної безпеки особистості.

Таким чином, антикорупційна безпека - це система знань про інтегровану властивість особистості працівника ОВС, виражена в його стійкості перед корупційною загрозою при наявності правових гарантій юридичного забезпечення захисту від проявів корупції.

Що стосується загроз, то їх можна розглядати з двох сторін: внутрішньої, або та, що відноситься до особистості працівника ОВС і зовнішньої, яка відноситься до оточуючого середовища.

Важливо звернути увагу на те, що корупційно-небезпечна поведінка працівника ОВС нерозривно пов'язана з його посадовим становищем. Працівник ОВС є суб'єктом владних повноважень, а це означає наділення його відносно більшими правами і обов'язками, дискреційною владою. Саме посадове становище виступає потужним корупціогенним фактором, завдяки якому, наприклад, будуються відносини особистої зацікавленості з підприємцями, реалізується можливість надавати протекцію.

Що стосується наявності правових гарантій і юридичного забезпечення захисту від проявів корупції, то тут ми маємо на увазі зовнішню сторону антикорупційної безпеки працівника ОВС. По-перше, правові гарантії (наявність відповідного законодавства) його самозахисту. Правові гарантії забезпечуються законодавством і відомчими нормативно-правовими актами. Тут проблема полягає в тому, щоб положення, прописані в нормативних актах максимально виключали можливість для працівника ОВС діяти на свій розсуд і забезпечували законність в його діяльності. Природньо, що добросовісна реалізація законодавства і повинна втілювати в себе юридичний захист антикорупційної безпеки працівника ОВС.

Виходячи з вищевикладеного, можна прийти до висновку про складний характер інтегрованого феномена корупційно небезпечної загрози по відношенню до працівника ОВС. Такого роду загроза витікає з відповідних факторів, які можна класифікувати, наприклад, наступним чином:

1. Індивідуальні фактори:
 - особистісно-психофізіологічні;
 - особистісно-соціальні.
2. Соціальні фактори:
 - зовнішні фактори мікросередовища, включаючи посадове становище, корупційну ситуацію в колективі тощо;
 - зовнішні фактори макросередовища, включаючи відношення до органів внутрішніх справ в суспільстві, характер громадської думки тощо.